

5205

GOUVERNEMENT VAN NEDERLANDS NIEUW-GUINEA
AFDELING HOLLANDIA

=====

Hollandia, 16 mei 1962.

No. : 68/III/b/GEHEIM.

Bijlage(n): één (in drievoud).

Onderwerp : politiek verslag.

A a n :

Zijne Excellentie de Gouverneur
van Nederlands Nieuw-Guinea,
t.a.v. Het Hoofd van het Kabinet,
te

H o l l a n d i a.

Mits deze moge ik Uwer Excellentie aanbieden
het politiek verslag over de maand APRIL 1962 van de
Afdeling Hollandia.

De Resident van Hollandia,

W.G.F. Winia.

c.c.: D.B.Z.
H.C.V.D.
P.G.
COSTRING.
Res. Geelvinkbaai
Res. West Nieuw-Guinea
Res. Fakfak
Res. Zuid Nieuw-Guinea
A.C.A.P.

+ 1 bijlage

POLITIEK VERSLAG VAN DE RESIDENT VAN HOLLANDIA
OVER DE MAAND APRIL 1962.

ALGEMEEN.

Het politiek vraagstuk Nieuw-Guinea kreeg van buitenlandse zijde meer dan ooit aandacht.

De in het politiek leven vooraanstaande Papoea's hier ter stede benutten de gelegenheid van het bezoek aan Hollandia van vertegenwoordigers van Opper-Volta en Dahomey (de heren Guirma en Zollner) ten volle om zich met hen over een voor West Papoea bevredigende oplossing te verstaan. De buitenlandse hoge gasten toonden veel belangstelling voor het streven van de Papoea's naar onafhankelijkheid. Zij uitten ook hun sympathie voor het hier te lande door de Nederlanders verrichte werk.

Op uitnodiging van de Nederlandse Regering vertrok een delegatie van de Nieuw-Guinea Raad naar Nederland om met de Nederlandse Regering over het plan Bunker van gedachten te wisselen. Dit plan, hoewel voor de doorsnee burger qua inhoud onbekend, beheerst de gedachten en dagelijkse gesprekken van velen, waarbij de hieromtrent bestaande onzekerheid aan de denkende Papoea's het gevoel van onbehagen geeft. Om zich hiervan te bevrijden wil men zich dan ook meer voor het beloofde recht van zelfbeschikking inspannen. Men zoekt in het warnet van politieke spel naar allerlei wegen om aan een overdracht van West Papoea aan Indonesië, V.-N.-garanties ten spijt, te ontkomen.

∠ het

R.I.-ACTIVITEITEN.

De tot Indonesiërs en pro R.I.-gezinden onder de Papoea's meest aansprekende activiteit ging uit van de Indonesische zender "Voice of free West Irian". Valse berichten van landing van valschermtroepen in de omgeving van Waris, de belegering van Sorong, e.d. brachten de hoofden dezer lieden op hol. Opvallend was de plotselinge terugkeer naar streek van herkomst van grote getalen Seroeiers, merendeel vrouwen, uit Hollandia per K.P.M.-er. Vele geruchten over op handen zijnde Indonesische aanvallen deden de ronde, waardoor de geestelijke spanning bij de bevolking ten top steeg.

Uit de talrijke berichten, die omstreeks ultimo maart binnenkwamen, kon geleidelijk aan gedistilleerd worden, dat een tegen het Gezag gerichte actie op touw was gezet. Gemeld werden veelvuldige bijeenkomsten van pro R.I.-gezinden in Kotabaroepantai onder leiding van de bekende ex politieke delinquent R.J. Tepy. Onderwerp van bespreking zou zijn de oprichting van een zogenaamde "Pembrontak-groep", om conform het bevel van Soekarno in opstand te komen tegen het Nederlandse Gezag.

Teen hoog geëvalueerde berichten melding maakten, dat Tepy zich met enige tientallen aanhangers had teruggetrokken in het heuvelterrein achter Kotabaroepantai en in het bezit zou zijn van enkele vuurwapens, gevoegd bij het feit, dat vele werknemers zowel in het particuliere als

op de verschillende Gouvernementsbedrijven reeds enige dagen niet op het werk waren verschenen en hun woonadressen met onbekende ~~namen~~ bestemming hadden verlaten, werd besloten in de nacht van 6 op 7 april een politionele actie uit te voeren tegen Tepy c.s., die zich in een bivak ongeveer 2 uur lopen van meergenoemd dorp af zouden ophouden.

Op vrijdagavond 6 april te circa 21.00 uur nam een politiepatrouille in Hollandia-Binnen ter hoogte van het ex gebouw van de N.H.M. een stilstaande combi waar, waarin zich een aantal personen bevond. Omdat de bestuurder van de combi bij nadering van de politie zijn lichten doofde, wekte deze handeling bij haar argwaan op. Toen de patrouille op de wagentoeliep, teneinde deze te controleren, sprongen enige gewapende inzittenden er uit op wie de patrouille enige waarschuwingsschoten loste. Zes personen, inclusief de bestuurder, konden worden aangehouden, een viertal personen ont-snapte. In de combi werden een jungle karabijn en een geweer kaliber 22 aangetroffen. Bij het onderzoek op de politiepost bleek, dat deze 10 personen behoorden tot de Tepy-groep en op weg waren van Kotabaroeantai naar Ifar om daar een overval te doen op het wapenmagazijn van de mariniers. Men had voor voornoemd gebouw gestopt om de commandant van de overvalgroep, een zekere Badangke, op te halen. Voorts bleek, dat de in beslag genomen jungle karabijn en het kaliber 22 geweer respectievelijk afkomstig waren van de wapendiefstallen aan boord van het m.s. "Roepat" op 2 en 3 april j.l. en van de diefstal van 11 kaliber 22 geweren van het Kadaster in de nacht van 1 op 2 februari j.l.

Door dit gebeuren kon de geplande actie (zie boven) eerst in de ochtend van 7 april worden uitgevoerd. Te omstreeks 09.00 uur werd het bivak bereikt, nadat op weg daarheen 9 personen, die als uitkijkposten waren ingedeeld, konden worden gearresteerd. Het bivak bestond uit 2 optrekjes. In het ene bevonden zich 7 vrouwen, 8 kinderen en 2 mannen, het andere was leeg. Uit de verklaringen van de in het bivak achtergebleven personen bleek, dat een zestal personen, waaronder Tepy en zijn 3 zonen, in de vroege ochtend het bivak hadden verlaten. In de daarop volgende dagen werden vele arrestaties en huiszoekingen verricht, waarbij 5 jungle karabijnen en 2 kaliber 22 geweren, afkomstig van de eerdergenoemde diefstallen, alsmede 8 handgranaten, achterhaald konden worden.

Uit de verklaringen der arrestanten en aan de hand van in beslaggenomen bescheiden is duidelijk gebleken, dat er sprake was van een subversieve, door Indonesiers geleide, organisatie, die als doel had zich meester te maken van een aantal vuurwapens om hiermede onrust bij de bevolking te wekken. Plannen waren beraamd om politie- en militaire kazernes e.d. posten te overvallen ter vermeerdering van vuurwapens en om vitale objecten (benzine opslagplaatsen, elektriciteitsbedrijf, e.d.) te vernielen. De vuurwapendiefstal aan boord van de "Roepat" werd volledig tot klaarheid gebracht, waarbij 5 daders en 6 helers betrokken waren. Twee helers zijn nog voortvluchtig. De daders van de Kadaster wapendiefstal zijn bekend, echter nog voortvluchtig.

Het onderzoek werd naast een krachtige opsporingsactie voortgezet. De politie oefende tevens controles uit op de openbare wegen, teneinde het over die wegen zich kunnen verplaatsen van

sen van bendelieden zoveel mogelijk tegen te gaan. Enige fourageurs van de bende konden worden gearresteerd.

Toen de groep Tepy uit honger zich aan bevolkingstuinen vergreep, drong het tot de in de omstreken van Hollandia-Binnen verblijvende bevolking, die zich aanvankelijk lauw hiertegenover stelde, langzaam door, dat ook zij enige medewerking aan de politie moesten geven. Stemmen onder hen gingen op om een actiecomité op te richten. Het "Nationaal Comité" en de politieke partij P.P.M. schaarden zich hier achter en spoorden de bevolking middels pamfletten aan tot daadwerkelijke medewerking met het Gezag. De opgewekte reactie borg echter ook een gevaar in zich voor de openbare orde en rust, want de, in het licht van het ontwakende nationalisme, fel gestelde propaganda, suggereerde ongetemde haat, die Papoea's koesterden tegen Indonesiërs en hun sympathisanten. In deze zaak werd tot enige rust gemaand.

Dit zonder onderscheid tegen hen opgejaagd nationalisme moest, ten behoeve van de algemene veiligheid, uiteraard op tactische wijze aan banden gelegd worden en in een goede richting worden geleid.

Aan het eind van verslagperiode kwamen reeds de eerste berichten over het moreel gebroken zijn van Tepy e.s. binnen. De verwachting is gerechtvaardigd, dat aan deze subversieve actie spoedig een eind zal komen.

Hollandia, 16 mei 1962.

De Resident van Hollandia,

W.G.F. Winia.